

пового домінування за методикою В. Griffing (1950). Класифікацію отриманих даних проводили за G.M. Veil, R.E. Atkins (1965).

Проведені дослідження свідчать про значну диференціацію показників ступеня фенотипового домінування залежно від компонентів гібридизації і умов року. У 2018–2020 рр. ступінь фенотипового домінування змінювався від мінус 63,0 до 7,0 у комбінації схрещування 'Білоцерківська напівкарликова' / 'Антонівка'.

За гібридизації материнською формою низькорослого сорту II групи 'Білоцерківська напівкарликова' з середньорослими сортами I групи успадкування довжини стебла відбувалося за від'ємним наддомінуванням та позитивним над-

домінуванням у 41,7% гібридів по кожному типу. Лише гібриди 'Білоцерківська напівкарликова' / 'Чорнява', 'Білоцерківська напівкарликова' / 'Антонівка' детермінували ознаку у 2020 р. за частковим від'ємним успадкуванням. При залученні до гібридизації чоловічою формою середньорослих сортів II групи у шести з дев'яти отриманих гібридів успадкування довжини стебла відбувалося за від'ємним наддомінуванням, а в трьох за позитивним наддомінуванням.

Проведеними дослідженнями в 2018–2020 рр. не встановлено одного типу успадкування в жодній комбінації схрещування, що вказує на залежність формування довжини стебла у F_1 , від компонентів гібридизації і умов року.

УДК 633.1 «324»:631.527:57.017

Лось Р. М.¹, аспірант

Гуменюк О. В.¹, кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Кириленко В. В.¹, доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

Дубовик Н. С.², кандидат с.-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

¹Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України

²Білоцерківський національний аграрний університет МОН України

e-mail: natalyadubovyk25@gmail.com

ЗАЛЕЖНІСТЬ УРОЖАЙНОСТІ *TRITICUM AESTIVUM* L. ТА *TRITICUM DURUM* DEST. ВІД ВПЛИВУ ЧИННИКІВ

Підвищення урожайності і поліпшення якості зерна потребують постійного вдосконалення технології вирощування зернових культур з використанням новітніх наукових розробок. Основний чинник створення високопродуктивних посівів пшениці озимої – поліпшення їх структури, яке залежить від строків сівби, норми висіву, польової схожості насіння, виживання рослин тощо.

Метою досліджень було визначення потенціалу врожайності нових сортів пшениці озимої миронівської селекції залежно від попередників та строків сівби в умовах північно-східного Лісостепу України. Дослідження проведено на полях ДП ДГ «Правдинське» Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН (МІП) (Сумська область) у вегетаційні роки 2018/19–2020/21 (чинник – А (рік)), що розташований в умовах північно-східного Лісостепу України. Об'єктом досліджень були п'ять нових сортів пшениці озимої миронівської селекції ('МІП Фортуна', 'МІП Лада', 'МІП Ювілейна', 'Аврора миронівська', 'МІП Лакомка') – чинник В (сорт).

Незалежно від строків сівби середня врожайність для досліджуваної вибірки сортів після по-

передника соя була вищою і варіювала від 3,93 до 6,75 т/га у порівнянні з попередником соняшник – 3,92–6,24 відповідно. У сприятливі 2019 і 2021 рр. після попередників соняшник та соя всі сорти мали вищу урожайність за сівби 25 вересня. Негативний вплив першого строку сівби (25 вересня) посилювався за посушливих умов вегетаційного 2020/21 р. (особливо у вересні 2020 р. випало найменше опадів, $\min = 12,6$ мм, що негативно вплинуло на розвиток рослин пшениці, а в майбутньому на низький рівень урожайності. Встановлено, що вплив погодних умов на врожайність, великою мірою залежить від гідротермічного режиму впродовж вегетаційного періоду пшениці озимої. За результатами трирічного дослідження (2019–2021 рр.) виявлено, що кращим строком сівби пшениці озимої в умовах північно-східного Лісостепу України є період із першої декади жовтня (5 жовтня). За результатами дослідження сортових відмінностей визначено, що найбільшу врожайність у цілому по досліді за двома строками сівби (25 вересня та 5 жовтня) мали високий рівень врожайності сорти 'МІП Ювілейна' (6,38 та 6,82 т/га відповідно) та 'МІП Фортуна' (6,78 та 6,60 т/га відповідно).